

[B] **HET VLEES IS TE ZWAK.
OVER HET PROZA VAN FILIP ROGIER**

Romandebuut is een wat onwennige term voor *Verman je*, de eerste roman van Filip Rogiers. Rogiers, die naam maakte als journalist bij de Vlaamse kranten *De Morgen* en *De Standaard* en het weekblad *Knack*, is immers al jaren actief als literair auteur. Zo sleepte hij in 2012 de Vlaamse Debuutprijs in de wacht met *Nauwelijks lichaam*, een bundeling van vijf verhalen waarvan er een midden jaren 1990 al verscheen in het betreurde *Nieuw Wereld-tijdschrift* van Herman de Coninck. Daarnaast publiceerde Rogiers ook verschillende non-fictieboeken, waarvan *Buurtpatrouille* (samen met fotograaf Filip Claus), het bekendste is. In 2015 verscheen dan eindelijk die eerste roman: *Verman je*, tevens het eerste boek van uitgeverij Polis. In zijn debuutbundel komt Rogiers naar voren als een schrijver met een vaste stijl en een afgebakende thematiek, een eigen somber coloriet ook. Het Rogiersiaanse universum heeft vaak het contemporaine België als deprimerende achtergrond: bedrijventerreinen, vergaderzalen en snelwegen, de harteloze bedrijfsvloeren en stinkende eenkamer-

Filip Rogiers, Foto Koen Broos.

flats. Hier geen lofzangen op landschappen die zo lelijk zijn dat ze weer mooi worden – het hardnekkigste cliché als het over België gaat. Geen surrealistische kwinkslagen om de droefenis in te dijen. In het oeuvre van Rogiers is het altijd dinsdagochtend, druilerig weer en het is koud. Het leven? De lol is eraf voor veel van Rogiers' personages. Ze hebben tot hun schade en schande ontdekt dat je niet stopt met ademen omdat de zon opgehouden is met schijnen.

Rogiers trekt onverdroten partij voor de underdogs. Zelfs die uit koninklijke kringen. In het verhaal 'Kristal' tovert hij Karel tot leven, prins-regent tijdens de woelige periode van de koningskwestie, redder van de rommel van het Belgische koningshuis, en later, omdat hij te liederlijk en te excentriek was, verbannen naar een in puin vallend domein aan de Belgische kust. Maar in de schaduw van die koninklijke zielenpoot vindt Rogiers een nog treuriger personage, de hondstrouwe huisknecht Charles, die ziende blind blijft voor het koninklijke bedrog dat zich onder zijn neus afspeelt. Tot zijn vrouw na een "flauwte" het overspel toegeeft.

Het haperende lichaam als katalysator voor een groter, existentieel leed: het is een oerthema in Rogiers' werk. In het gitzwarte 'Aire de la Sentinelle', bijvoorbeeld, waarin alle opgekropte leed en vernedering eindigt in een blinde fysieke reactie: moord. En zeker in het titelverhaal 'Nauwelijks lichaam', het relaas van de schoonmaakster Bérénice, die fysiek en seksueel de kluts kwijtraakt op het moment dat het bedrijf waarvoor ze werkt, over de kop gaat. Maar de omgeving blijft cynisch en clean, ook het leed is *strictly business*. Onder dat laagje vernis, die maskerade van vroeg-eenentwintigste-eeuwse beschaving, gaat de moegestreden mens aan het gisten. Rogiers registreert, suggereert, verbloemt niets.

In de roman *Verman je* roept Rogiers opvallende echo's op van zijn debuutbundel. Zijn hoofdpersonage, de voornaamloze Hofman, vindt zijn roots in het ijselijke verhaal 'Pissebed' uit *Nauwelijks lichaam*, waarin Hofman voor het eerst opduikt als Alfie.

Alfie koestert de ambitie om de verhalen van de gebroken gezinnen die hij ondersteunt, te boek te stellen. "Het zou een inventaris kunnen worden van onze tijd, een verbrokkelde kroniek van hoe dit land

aan een nieuwe eeuw begint.” Laat *Hoe Vlaanderen aan een nieuwe eeuw begint* nu de ondertitel zijn van het documentaireboek *Buurtpatrouille*. Het is een van de zeldzame keren dat Rogiers een expliciete knipoog naar zijn omvangrijke journalistieke productie binnensmokkelt in zijn literaire oeuvre. Meestal blijven die twee werelden gescheiden.

Hofman is in *Verman je* een gesjeesde schoolpsycholoog die, na een scheve schaats met een van de uitgebluste leraressen die hij geacht wordt van burn-outs en depressies te verlossen, een baan krijgt bij het exclusieve headhuntersbureau WiLink. Het jagen op “de juiste profielen” gaat hem beter af dan het helpen van de uitgebluste “wrakken” die hij gaandeweg was gaan minachten. Neen, deze Hofman is hoegenaamd geen *sympatico*. Hij ontpopt zich in die nieuwe functie tot een gevoelsarme, *corporate* übermensch van het soort dat in deze tijden zo blind aanbeden wordt – zie ook de cultus die Steve Jobs, Elon Musk of Mark Zuckerberg te beurt valt. Een tijd lang gaat hem dat zelfs goed af: geluk in het spel én in de liefde. Hofman huilt mee met de wolven, in de overtuiging dat hij zelf voldoende onkreukbaar is om het bikkelharte spel mee te spelen. Veel te laat komt hij erachter dat het niet zo is. Maar dan is het, zoals zo vaak in Rogiers’ verhalen, niet meer mogelijk om er nog iets aan te doen. De kiem van die neergang is een complex samenspel van zijn eigen hybris, zijn fysieke lust en het hacken van de spitstechnologie die hem rijk en beroemd had moeten maken.

Rogiers is nergens een mooischrijver. De ondergang van zijn cast vol losers wordt beschreven in onsentimenteel, afstandelijk proza. Dat zet doeltreffend in de verf hoe Rogiers aantoonde dat zelfs het laatste restje menselijkheid dat zijn protagonisten in zich dragen, voldoende is om zichzelf de das om te doen. Ze opereren in een kil en berekenend systeem, een volstrekt verzakelijkt universum dat voldoende heeft aan zichzelf en op geen enkele manier geeft om de wezens die er de ternauwernood levende radertjes van vormen. Rogiers’ personages ondervinden aan den lijve hoe zwak hun vlees is, en dat hun geest niet vaardig genoeg is om het hoofd te bieden aan die onverschillige buitenwereld. Maar wie op zoek wil naar Bijbelse analogieën, stuit daar al op een doodlopend spoor. Vergiffenis van zonden of zingeving *tout court* vinden de personages niet.

Hun relaas mag dan zijn noodlottige climax hebben bereikt, de verlossing van een duidelijk einde wordt hun ontzegd. Meer van hetzelfde is hun lot. Zonder zijn stem te verheffen maakt Rogiers genadeloos de vertwijfeling zichtbaar van de Belg anno nu.

MICHIEL LEEN

FILIP ROGIERS, *Verman je*, Polis, Antwerpen, 2015, 172 p;
Nauwelijks lichaam, De Bezige Bij Antwerpen, 2011, 151 p.
